

PROTAGONISTES

FREDERIC CAMALLONGA

Maria Teresa Turell

DIRECTORA DEL LABORATORI DE LINGÜÍSTICA FORENSE A L'IULA

“El llenguatge humà proporciona informació oral i escrita que ens delata”

MARIA TERESA TURELL dirigeix el màster en Lingüística Forense, el primer màster espanyol en aquesta disciplina. Des de juliol del 2011 presideix la International Association of Forensic Linguists (IAFL)

— Quins són els orígens de la lingüística forense i quin és el seu objecte d'estudi com a disciplina?
— El naixement explícit de la lingüística forense pot situar-se l'any 1968,

quan el lingüista Jan Svartvik publica *The Evans Statements: A Case for Forensic Linguistics*. En aquest llibre Svartvik demostra que les parts dubtoses (*dubitades*) d'una sèrie de quatre interrogatoris policials, que incriminaven Timothy Evans de l'assassinat de la seva dona i filla, reflectien un estil gramatical qualitativament i quantitativament diferent de l'estil de les parts no dubtoses (*indubitades*) d'aquests interrogatoris. La lingüística forense estudia la interfície entre el llenguatge i el dret, amb tres àmbits d'actua-

ció: el llenguatge jurídic (anàlisi del llenguatge legal), el llenguatge judicial (anàlisi del llenguatge emprat pels actors judicials: jutges, lletrats, inculpats, testimonis, policia, etc) i el llenguatge evidencial o probatori (ús de proves pericials lingüístiques en el procediment judicial).

— Com va ser que va decidir dedicar-se a aquesta disciplina?
— Sóc lingüista variacionista des de fa més de trenta anys. Després del meu doctorat, el 1981, vaig gaudir d'una

PROTAGONISTES

beca Fulbright per formar-me com a tal al Laboratori de Sociolingüística (Universitat de Pennsilvània), fundat per William Labov. L'objecte d'estudi de la sociolingüística de la variació és la variació lingüística dins la comunitat de parla i en l'individu, i la lingüística forense fa un ús aplicat d'aquesta variació sociolingüística, per realitzar perfils lingüístics, i de la variació individual, per identificar la veu dels parlants i atribuir l'autoria de textos escrits en casos forenses reals.

— És possible identificar un individu lingüísticament?

— Sí, és possible, ja que el llenguatge humà proporciona informació oral i escrita que ens delata. L'estil idiolectal oral i escrit d'un individu conté trets lingüístics que poden revelar el seu gènere (sexe), edat, professió, nivell educatiu, religió, filiació política, i altres i claus per a la determinació de l'origen geogràfic d'un individu, la seva proce-

“La lingüística forense estudia la interfície entre el llenguatge i el dret”

dència no nadiua en l'ús d'una segona llengua o una llengua estrangera, i fins i tot la seva condició de bilingüe. Aquest material lingüístic pot ser emprat en contextos d'identificació de la veu de parlants i d'atribució d'autoria de textos escrits per ajudar un jutge a entendre què diu un text (oral o escrit) i qui és el seu autor.

— L'empremta lingüística és anàloga a les empremtes digitals o genètiques?

— Les seleccions que fa cada parlant/escriptor cada cop que expressa algun missatge són mostres del seu estil idiolectal, però no constitueixen una empremta en el mateix sentit que l'empremta dactilar o l'ADN, ja que, mentre en una mostra dactilar o d'ADN s'hi conté tota la informació necessària per identificar un individu, en el cas del llenguatge necessariem milions i milions de mostres lingüísti-

ques – orals i escrites – de cada individu per poder conèixer l'estil idiolectal de cadascú de forma completa.

— En quins projectes de recerca estan treballant actualment?

— A partir de l'execució del projecte del Plan Nacional sobre Idiolectometria Forense, que tracta d'establir un Índex de Similitud (o distància) Idiolectal (ISI) per als mòduls fonològic, morfosintàctic i pragmàtic del català, espanyol i anglès, estem contribuint a l'assoliment de les dues fites més importats de la lingüística forense en el segle XXI, per tal que les nostres troballes siguin el màxim de fiables i robustes possible, que són, la descripció de l'estil idiolectal per al màxim d'individus i paràmetres/variables lingüístiques, i l'assoliment de mitjanes (*base rate knowledge*) d'ús de distribució poblacional del màxim de paràmetres i variables lingüístiques.

— Vostè dirigeix el màster en Lingüística Forense, quina és la feina que poden fer els professionals formats en aquests coneixements?

— La sortida professional més clara és la de perit judicial lingüista, en el marc de la qual els lingüistes forenses fem ús de l'evidència lingüística en la comparació forense de veu i de textos escrits, realitzem perfils lingüístics de textos orals o escrits, analitzem la imitació en la producció de textos amb finalitats criminals (notes de suïcida), determinem/atribuïm l'autoria de textos escrits (anònims), detectem la còpia d'idees i el plagiat lingüístic i, finalment, intervenim en litigis de marques registrades, patents o etiquetatge de productes, entre moltes altres activitats i tasques.

— Com a presidenta de la IAFL, quines col·laboracions s'estableixen en l'àmbit internacional?

— Els dos objectius més importants de la IAFL a mig termini són l'aprovació d'un codi ètic propi, ja que fins ara hem adoptat el codi ètic de la International Association of Forensic Phonetics and Acoustics (IAFPA), i la seva consolidació internacional. ■

LI AGRADA...

● UN MÚSIC

● Leonard Cohen, per la seva música, però sobretot perquè és el poeta de l'amor, la llibertat, l'inconformisme i la solidaritat.

● UN LLIBRE

● Sens dubte, *Cien años de soledad*, de García Márquez, perquè ens transporta cap a la màgia de la vida dels seus personatges.

● UN VALOR

● La lleialtat, la generositat i la fortalesa d'esperit.

NO LI AGRADA...

● Ni la injustícia ni la corrupció. Tampoc no m'agraden ni la mentida ni la deslleialtat, tant personal com acadèmica. No m'agrada que la gent busqui el seu prestigi desprestigiant els altres.

PER SABER-NE MÉS

● *Dimensions of Forensic Linguistics*, publicat a John Benjamins l'any 2008, conjuntament amb John Gibbons.

● Turell, M. Teresa (2010). “The use of textual, grammatical and sociolinguistic evidence in forensic text comparison” dins *The International Journal of Speech, Language and the Law* 17(2). Londres: Equinox. Pàg. 211-250.

